

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta (VN/630/2022)

Ympäristöministeriö pyytää 3.8.2022 mennessä lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi ilmastolakia. Ilmastolakiin lisättäisiin säännökset kunnan ilmastosuunnitelmasta sekä ilmastolain mukaisesta muutoksenhausta.

Kunnille säädettäisiin velvoite laatia ilmastosuunnitelma. Ilmastosuunnitelma tulisi päivittää vähintään kerran valtuustokaudessa ja suunnitelman hyväksyisi kunnanvaltuusto. Ilmastosuunnitelmassa kunnan tulisi asettaa päästövähennystavoite sekä toimet tavoitteen toteuttamiseksi. Lisäksi kunta voisi ilmastosuunnitelmassa asettaa esimerkiksi nieluihin liittyviä toimia.

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää ilmastolain tavoitteiden toteutumista sekä vahvistaa kuntien ilmastotyötä. Ilmastolain mukaisen muutoksenhakusääntelyn myötä tavoitteena on myös parantaa oikeusturvan toteutumista. Esityksen mukainen sääntely täydentäisi ilmastolain kokonaisuudistusta.

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme ry lausuu esityksestä seuraavaa:

Vallitsevassa ajassa erilaisten ilmastotoimien suunnittelu ja toteuttaminen on jossain määrin välttämätöntä. Näillä ilmastotoimilla on sekä suoria, että välillisiä vaikutuksia myös talouteen ja työpaikkoihin. Monelle metsänomistajalle oma metsätila on taloudellinen turva, joillekin jopa koko toimeentulon perusta. Lakia säädettäessä tuleekin huomioida myös sekä yksityisen omaisuuden suoja, että oikeus harjoittaa valitsemaansa elinkeinoa. Yksityiseen metsänomistajaan voidaan luonnoksen mukaisesti kunnan ilmastosuunnitelmassa kohdentaa neuvontaa ja viestintää. Kuntien ilmastosuunnitelmiin ei tule antaa mahdollisuutta sisällyttää muihin maanomistajiin kuin kuntaan itseensä kohdistuvia velvoittavia maankäyttösektorin ilmastotoimia. Lisäksi tekstistä tulee yksiselitteisesti käydä ilmi, että esimerkiksi hakkuumääriä tai nieluja koskevat tavoitteet eivät voi velvoittavasti koskea kuin kunnan omia maa-alueita. Kuitenkin esimerkiksi kunnan toimesta tapahtuva kaavoitus yksityismailla uusiutuvan energian tuotantoa varten tulisi pystyä toteuttamaan.

Luonnosesityksen sivulla 18 sanotaan että ”Ilmastosuunnitelma voisi vaikuttaa asumisen, palvelujen, yritysten ja muiden toimintojen sijoittumiseen alueidenkäytön suunnittelun kautta. Liikkumistarpeen tulisi vähentyä ja liikennemuotojen keskinäisten suhteiden tulisi muuttua päästöttömiä liikennemuotoja suosivaksi.” Jos liikkumistarvetta halutaan vähentää, tulisi valtion tasolta kuitenkin varmistaa, että maalla asuvilla ja työskentelevillä on edelleen mahdollisuus asua ja työskennellä valitsemassaan paikassa. Tämä tarkoittaa sekä toimivia ja järkevän hintaisia julkisia liikenneyhteyksiä, että toimivaa yksityisautoilua. Jos liikenteen halutaan siirtyvän enenevässä määrin sähköenergialla toimivaksi, tulee luoda ensin toimivat latausverkot ja tukijärjestelmä, jolloin myös tavallisella keski- ja pienituloisella palkansaajalla on mahdollisuus sähköauton käyttöön ja hankintaan. Myös järkevän hintaisen sähkön saatavuus tulee

varmistaa. Nämä ovat toimia, jotka tulee toteuttaa ensisijaisesti valtion toimesta, eikä sisällyttää kuntien ilmastosuunnitelmiin.

Kuntien ilmastosuunnitelmien lisäksi luonnosesityksessä käsitellään ilmastolakiin liittyvää oikeusturvaa. ”Esityksessä ehdotetaan ilmastolakiin sisällytettäväksi nimenomainen muutoksenhakua koskeva säännös, joka liittyisi ilmastopolitiikan suunnitelmia koskeviin valtioneuvoston päätöksiin. Esitysehdotuksessa säädettäisiin valitusmenettelystä ja määrättäisiin valitusoikeutetut tahot.” Mhy Päijät-Häme katsoo, että muutoksenhakumenettelyn kirjaaminen lakiin on välttämätöntä. Esityksessä ei kuitenkaan ole otettu millään tavalla kantaa siihen, milloin ja miten mahdollisesti yksityiseen maanomistukseen tai elinkeinotoimintaan kohdistuvasta ilmastolain tai kunnan ilmastosuunnitelman mukaisesta toimesta määritetään korvausvelvollisuus, jos kyseinen toimi aiheuttaa maanomistajalle tai elinkeinonharjoittajalle tulonmenetyksiä tai käyttörajoituksia.

Mhy Päijät-Häme pitää valitettavana sitä, ettei luonnokseen ole tehty kirjauksia paikallisten hankintojen edistämisestä. Esimerkiksi paikallisilla raaka-ainehankinnoilla oppilaitoksiin ja terveydenhuollon yksiköihin on merkittävä vaikutus sekä hiilijalanjälkeen, että paikallistalouteen. (Esim: Kunnan ilmastosuunnitelmassa tulee selvittää, miten kunta hyödyntää paikallisia toimijoita esimerkiksi kuntaorganisaation ruokapalveluiden raaka-ainehankinnoissa.)

Mhy Päijät-Häme myös kummeksuu luonnosesityksessä kunnille suunniteltua roolia metsien hoitoon ja käyttöön liittyvässä neuvonnassa ja tiedottamisessa. Aniharvalla kunnalla on osaamista metsänhoidon neuvontaan ja lisäksi Suomessa on jo koko valtakunnan kattavat metsien hoitoon ja käyttöön liittyvät neuvonta- ja valvontaorganisaatiot, joilla on vuosikymmenten kokemus tästä toiminnasta.

Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme ry

Väihkyläntie 2
19700 Sysmä

03 855 4300